
Aby bylo českému předsednictví rozumět

Aby bylo českému předsednictví rozumět

Za necelé dva roky bude Česká republika předsedat Evropské unii. Všechny rezorty se již delší dobu připravují. Navazují kontakty, čerpají zkušenosti, připravují strategie, koncipují projekty, volí priority.

Nikdo nepochybuje o tom, že svým obsahem bude české předsednictví perfektně připravené. Bude ale dostatek tlumočnicků, kteří tyto náročné, mnoho let připravované myšlenky předají dál?

Občas čteme v tisku rozhovory, kde ten či onen představitel evropských struktur z nových členských zemí směle hlásí: »První, co bych zrušil, je tlumočení«. (Je zřejmě lidské cenit si vlastní práce a znevažovat práci těch druhých.) Asi nám tím chtějí říci, že umí anglicky.

Umět anglicky je v tomto prostředí skutečně nezbytné. To jsou tisíce situací denně, kdy zástupci 27 zemí Evropy, hovořící více než 23 jazyky, musí komunikovat se svým okolím, s kolegy u stolu, s paní v účtárně, v kuloárech a jinde a také musí číst spousty anglických textů od oznámení poruchy výtahu po programy na snížení rybolovných kvót v Baltském moři. V takovém prostředí se prostě musí všichni přítomní dokázat dorozumět alespoň anglicky, ještě lépe anglicky a francouzsky, případně německy.

V rámci příprav na naše předsednictví Česká republika na tuto situaci pamatovala a zavedla již před rokem kurzy angličtiny a francouzštiny pro ministerské úředníky. To je velmi užitečné. Mám akorát strach z toho, že si někdo myslí, že po dvou třech letech jazykových kurzů budou všichni tito odborníci schopni řídit desítky mnohojazyčných schůzí denně bez českého tlumočení. Minulý týden jsem byla objednaná na hodinku tlumočení do jedné cizí firmy v Praze a ten zahraniční šéf mi vysvětloval: »Víte, já bych se s nimi domluvil anglicky. Ale já je chci pochválit a současně trochu pokárat. Nechci se nikoho dotknout, ale chci je vybudit do práce. Nechci je odbýt, ale nemohu připustit polemiku. Prostě to jsou příliš citlivé věci. To se musí říci pořádně a to dokážu jen ve své mateřštině«. A právě to je důvod, proč je potřeba mít kvalitní tlumočení na zasedáních evropských struktur. Drtivá většina těch, kteří tam na zasedáních hovoří švédsky, španělsky, francouzsky nebo řecky, umí anglicky. Přesto hovoří ve své mateřštině. Pak totiž nemusí osekávat své myšlenky a vtěsňovat je do omezené slovní zásoby cizího jazyka.

V současné době asi 60 českých tlumočnicků úspěšně složilo zkoušky pro práci v evropských strukturách, ale jenom zlomek z nich pracuje v Bruselu natrvalo, ostatní dojíždějí příležitostně. Tyto zkoušky pořádají Generální ředitelství společné služby konferenčního tlumočení Evropské komise (SCIC) a Evropský parlament každým rokem. Jsou to zkoušky velmi náročné, což je dobře, protože konferenční tlumočení v evropských strukturách je od toho, aby byly i ty nejkomplicovanější myšlenky, názory a finesy diplomacie převedeny věrně a úplně do všech ostatních jazyků.

U nás konferenční tlumočnický vychovává Ústav translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Nebývá jich ale více než 10 v ročníku, ne všichni uspějí a ne všichni zůstanou v oboru. Kromě toho každým druhým rokem pořádá Ústav translatologie dvousemestrální Evropský kurz konferenčního tlumočení pro absolventy jiných vysokých škol, tzv. Euromasters'. Z účastníků kurzu však také přejde do evropských struktur jen zlomek.

Přiznám se, že nevím, u kterého stromu štěkat dřív. Nevím, zda mám spíš ponoukat budoucí předsedy expertních skupin, ať důsledně žádají české tlumočení a nepodceňují kvalitu svého vyjadřování, nebo apelovat na rozšíření výuky a nábory českých konferenčních tlumočnicků. Hlavně bych ale byla nerada, aby se na české předsednictví vzpomínalo jako na dobu, kdy se všichni pohádali, protože si nerozuměli.